

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
В. №	51-553-37-37	
Месец	04	Датум
	07	2025 г.

12 36
X

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ДОКЛАД
за първо гласуване

Относно: законопроект за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж, № 51-502-01-25, внесен от Министерски съвет на 30.06.2025 г.

На свое заседание, проведено на 2 юли 2025 г., Комисията по конституционни и правни въпроси обсъди законопроект за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж, № 51-502-01-25, внесен от Министерски съвет на 30.06.2025 г.

На заседанието присъстваха от Министерство на правосъдието – г-н Георги Георгиев – министър, доц. д-р Анна Станева – съветник към политическия кабинет, от дирекция „Съвет по законодателство“ – г-н Любомир Талев – директор, г-жа Даниела Белчина и г-жа Светла Стойкова – държавни експерти; от Върховния касационен съд – съдия Тотка Калчева – заместник на председателя и ръководител на Търговската колегия; от Българска стопанска камара – проф. Таня Йосифова – председател на Арбитражния съд към БСК и г-н Емил Емануилов – член на арбитражната колегия на Арбитражния съд към БСК; доц. д-р Красимир Димитров – председател на Асоциацията на търговските арбитражи в България.

Законопроектът бе представен от г-н Любомир Талев, който посочи, че с него се прецизира уредбата на арбитража, подобрява се защитата на страните в производството и се укрепват правната сигурност и доверието в арбитражното правораздаване. Той допълни, че промените са мотивирани от необходимостта за ограничаване на констатирани злоупотреби с арбитражното производство.

Предлага се наименованието на закона да бъде променено на „Закон за арбитража“, като се прецизира неговият предметен обхват. Вътрешният

арбитраж е изведен систематично в основния текст на закона и се предвижда арбитраж, създаден за решаване на конкретен спор - *ad hoc* арбитраж, да бъде допустим само при международни търговски спорове. В допълнение, с оглед ограничаване на риска от злоупотреби, се въвежда забрана за прилагане на *ad hoc* арбитраж при вътрешни спорове и такива, произтичащи от граждански правоотношения.

Със законопроекта се създава електронен Регистър на арбитражите към Министерството на правосъдието, като вписването на постоянните арбитражни институции и арбитражите става задължително. Уреждат се редът и изискванията за вписване в Регистъра, както и правата на гражданите и юридическите лица. Предлага се решенията, постановени от арбитражни институции или арбитражи, които не са вписани в Регистъра, да се считат за нищожни, като информацията относно идентификацията на арбитража, юридическото лице, към което е създаден, както и данните за арбитражите, ще бъде публично достъпна.

Прецизират се изисквания към арбитражите, като се премахва изискването за българско гражданство и се въвежда изискване арбитражът да не е осъждан за банкрут, обявен в несъстоятелност или лишен от професионални права.

Проектът на закон осъвременява правилата за определяне на арбитражи при липса на конкретен избор на страните и ограничава приложното поле на мълчаливото или конклюдентно сключване на арбитражно споразумение спрямо физическо лице. Със законопроекта се създава възможност за провеждането на арбитражни заседания чрез конферентна връзка и се засилва защитата при връчване на съществените за производството документи, особено спрямо физически лица, като се предвижда връчване чрез нотариус или частен съдебен изпълнител и се ограничават фикциите за връчване. В допълнение към търсената защита се предвижда, че арбитражните решения ще влизат в сила само след връчване и на двете страни, и се въвежда изискването за водене на електронно деловодство и електронни досиета в арбитражното производство.

С цел повишаване на правната сигурност законопроекта предлага допълване на разпоредбите относно основанията за нищожност, отмяна и спиране на изпълнението като обезпечителна мярка. Предвижда се възстановяване на отмененото основание за отмяна - „противоречие с обществения ред“ и включване на нови основания за отмяна свързани с неистинност на документ, показание на свидетел или заключение на вещо лице. Предлага се разширяване на основанията за нищожност на арбитражно решение, като наред с произнасяне по неарбитраруем спор,

решението е нищожно и когато е постановено от невписани в Регистъра арбитраж или арбитър. В допълнение се предлага по-ниска съдебна такса в размер на 1 на сто от интереса при искове за отмяна и възможност Върховният касационен съд да може да спре изпълнение и без представяне на обезпечение, при наличие на убедителни доказателства.

В отговор на обществените очаквания се разширява обхвата на последващия административен контрол, като се въвеждат нови санкции и мерки, увеличават се предвидените глоби и имуществени санкции. Предвижда се, наред с възможността за издаване задължителни указания до арбитражите, министърът на правосъдието да може да разпорежда и заличаването на арбитраж от Регистъра.

Законопроектът съответства на изискванията на Закона за нормативните актове, указа за неговото прилагане и Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

В изпълнение на разпоредбата на чл. 73, ал. 10 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание по време на обсъждането на законопроекта на първо гласуване се проведе и публичното му обсъждане.

По законопроекта е постъпило становище от Арбитражния съд при Българската стопанска камара.

Министърът на правосъдието посочи, че законодателната инициатива е мотивирана от констатирани злоупотреби с процесуални права в арбитражното производство, необходимостта от актуализиране на разпоредбите и нуждата от засилване на контрола върху дейността на арбитражите.

Проф. Таня Йосифова заяви, че приветства реформите в арбитражното производство и мерките, предложени от Министерския съвет, като дискутира нарастващата тенденция в съдебната практика да се изисква по-строга форма при признаване и допускане на изпълнението на чуждестранни арбитражни решения.

От Върховния касационен съд заявиха, че подкрепят законодателната инициатива. Съдия Калчева допълни, че наред с предложените мерките за обезпечаване правото на защита и регистрационен режим за арбитражите, законопроектът предвижда и извършването от съда на служебна проверка при издаването на изпълнителен лист. Тя приветства предложената възможност за спиране на изпълнението, дори и когато не е представено обезпечение.

От Асоциацията на търговските арбитражи в България отбелязаха, че изцяло подкрепят предложените изменения на закона. Доц. Димитров изрази увереност, че чрез предложения законопроект ще се повиши доверието в арбитражното производство и ще разтовари съдебната система.

В дискусиата взеха участие народните представители Цвета Рангелова, Надежда Йорданова, Георги Кръстев и Александър Рашев.

Г-жа Рангелова заяви, че от ПГ „Възраждане“ ще подкрепят направените от Министерския съвет предложения и допълни, че те са необходим и важни.

Г-жа Йорданова акцентира върху необходимостта от подобряване на действащата уредба и добави, че от ПГ „ПП-ДБ“ ще подкрепят законопроекта.

В отговор на поставения от г-жа Йорданова въпрос, г-н Талев посочи, че изграждането на регистъра се предвижда да се осъществи в рамките на съществуващия бюджет и Министерството на правосъдието има необходимата кадрова обезпеченост. Той допълни, че условията и редът за водене, достъп и съхраняване на Регистъра се определят с наредба, издадена от министъра на правосъдието. Доц. Станева уточни, че се предлага Инспекторатът към министъра на правосъдието да извършва проверките на арбитражните съдилища, като те се задължават да предоставя постоянен достъп на Инспектората до електронния архив на всички висящи и приключили дела.

Народният представител Георги Кръстев добави, че от ПГ „ГЕРБ-СДС“ подкрепят законопроекта и приветства предложенията за нови основания за отмяна и нищожност на влязло в сила арбитражно решение.

Г-н Рашев заяви, че от ПГ „Има Такъв Народ“ ще подкрепят внесения законопроект.

Народният представител Христо Расташки заяви, че от ПГ „МЕЧ“ ще подкрепят законодателната инициатива, с която се ограничават злоупотребите с арбитражно производство.

В резултат на проведеното обсъждане, Комисията по конституционни правни въпроси с 13 гласа „за“ (от които 4 от ПГ ГЕРБ-СДС; 1 от ПГ ПП-ДБ; 2 от ПГ ВЪЗРАЖДАНЕ, 2 от ПГ ДПС-НН; 2 от ПГ ИТН; 1 от ПГ МЕЧ и 1 от ПГ ВЕЛИЧИЕ), 0 гласа „против“ и 0 гласа „въздържал се“ предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване законопроект за изменение и допълнение на Закона за

**международния търговски арбитраж, № 51-502-01-25, внесен от
Министерски съвет на 30.06.2025 г.**

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО КОНСТИТУЦИОННИ
И ПРАВНИ ВЪПРОСИ:**

АННА АЛЕКСАНДРОВА